

بررسی تاثیر نسبت‌های مالی بر مدیریت سود تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

محمدحسین عبدالرحیمیان^۱، سید احمد میرجعفری اردکانی^۲، فروغ لطفی^۳

۱- عضو هیأت علمی، دانشگاه میبد

۲- نویسنده مسئول، کارشناسی ارشد مدیریت مالی - مهندسی مالی و مدیریت ریسک، دانشگاه علم و هنر یزد

seyedahmadmirjafariardakani@yahoo.com

۳- کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی کوشیار

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تاثیر نسبت‌های مالی بر مدیریت سود تعهدی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این پژوهش جهت ارزیابی مدیریت سود تعهدی از مدل کوتاری (۲۰۰۵) استفاده شده است. جهت آزمون فرضیه‌ها، تعداد ۱۰۹ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ (تعداد ۴۳۶ شرکت-سال)، به روش حذفی سیستماتیک انتخاب شده و فرضیه‌ها، با استفاده از تحلیل رگرسیون داده‌های ترکیبی مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج آزمون معناداری ضرایب بر اساس معادله‌های رگرسیون برازش شده، به طور خلاصه حاکی از وجود ارتباط معکوس و معنی‌دار بین نسبت جاری و مدیریت سود تعهدی، ارتباط معکوس و معنی‌دار بین نسبت کل حقوق صاحبان سهام به کل بدهی‌ها و مدیریت سود تعهدی، ارتباط مستقیم و معنی‌دار بین نسبت گردش نقدی و مدیریت سود تعهدی و عدم وجود ارتباط معنی‌دار بین سایر نسبت‌های مالی با مدیریت سود تعهدی می‌باشد.

واژگان کلیدی: نسبت‌های مالی، مدیریت سود تعهدی، مدیریت سود حسابداری، بورس اوراق بهادار

۱- مقدمه

سود گزارش شده شرکت‌ها به عنوان یکی از معیارهای مهم تصمیم‌گیری و از مهمترین معیارهای ارزیابی عملکرد و تعیین ارزش بنگاه اقتصادی تلقی می‌شود، که همواره مورد استفاده‌ی طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان نظیر سهامداران، سرمایه‌گذاران، کارگزاران بورس و... قرار می‌گیرد. از آنجایی که محاسبه‌ی سود بنگاه اقتصادی متأثر از روش‌های برآوردی حسابداری بوده و تهیه‌ی صورت‌های مالی بر عهده‌ی مدیریت واحد تجاری می‌باشد، ممکن است بنا به دلایل مختلف، مدیریت اقدام به مدیریت سود نماید. بیشتر محققان حسابداری معتقدند که مدیریت سود نوعی دستکاری صورت‌های مالی است و مستلزم انتخاب روش‌های حسابداری و یا قواعد گزارشگری در چارچوب الگوی خاصی است که سبب می‌شود انحراف سودهای گزارش شده کاهش یابد. از جمله انگیزه‌هایی که موجب مدیریت سود می‌شود می‌توان به تأثیر بر قیمت سهام، افزایش حقوق و مزایای مدیریت و جلوگیری از نقض قراردادهای وام اشاره کرد. اکثر این انگیزه‌ها به منافع آنی مانند پاداش، یا به جلوگیری از زیان آنی مانند افت قیمت سهام مربوط می‌شود (پرتوی و همکاران، ۱۳۹۲).

یکی از روش‌های مدیریت سود، مدیریت حسابداری سود^۱ است که از طریق دستکاری اقلام تعهدی^۲ انجام شده و وسیله‌ای برای تغییر آرایش حساب‌ها می‌باشد. این روش بر عملیات شرکت و جریان‌های نقدی تأثیر مستقیم ندارد. تمایل مدیران به اعمال مدیریت سود وسوء استفاده از آن و در نتیجه ارائه اطلاعات نادرست به سهامداران، آسیب جدی به اعتماد سهامداران وارد و هزاران نفر از آنها را متضرر خواهد ساخت. این امر در نهایت تبعات اقتصادی وخیمی به دنبال خواهد داشت (سلطان خمسی، ۱۳۹۵).

¹ Earnings management

² Accounting Earnings Management

³ Accrual-based manipulation